

Sygn. akt V U 803/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Radosław Buko**

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Pezena

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2013 roku w Słupsku

odwołania W. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 13 marca 2013 roku znak (...)

w sprawie **W. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.**

o rentę

I. oddala odwołanie

II. nie obciąża ubezpieczonego W. G. kosztami procesu

Sygn. akt VU 803/13

UZASADNIENIE

Ubezpieczony W. G. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 13.03.2013 roku, znak: (...), odmawiającej jemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Ubezpieczony domagał się zmiany decyzji poprzez przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W uzasadnieniu podniósł, że spełnia wszystkie przesłanki przewidziane do uzyskania prawa do renty.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że ubezpieczony nie posiada wymaganego 5-cio letniego okresu ubezpieczenia w dziesięcioleciu poprzedzającym bezpośrednio złożenie wniosku rentowego. W okresie od 01.12.2002 r. do 30.11.2012 r. okres ubezpieczenia ubezpieczonego wynosi jedynie 3 lata, 10 miesięcy i 29 dni. Łączny okres składkowy ubezpieczonego zgromadzony na przestrzeni całego życia wynosi 28 lat, 7 miesięcy i 12 dni.

Sąd ustalił, następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony W. G., urodzony (...), w dniu 27.12.2012 r. złożył wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy.

W okresie od 07.04.2011 r. do 05.10.2011 r. ubezpieczony pobierał zasiłek choroby, a następnie od 06.10.2011 r. do 29.09.2012 r. świadczenie rehabilitacyjne.

Orzeczeniem wydanym w dniu 14.02.2013 r. lekarz Orzecznik ZUS ustalił, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy do 28.02.2014 r. Niezdolność do pracy powstała od dnia 01.02.2013 r. i pozostaje w związku ze stanem narządu ruchu.

W dziesięcioleciu bezpośrednio poprzedzającym powstanie niezdolności do pracy tj. od 01.02.2003 r. do 31.01.2013 r. ubezpieczony posiada udokumentowany okres ubezpieczenia w wymiarze 3 lat, 8 miesięcy i 9 dni. Nie posiada on wymaganego 5-cio letniego okresu ubezpieczenia również w dziesięcioleciu bezpośrednio poprzedzającym złożenie wniosku rentowego. W okresie od 01.12.2002 r. do 30.11.2012 r. okres ubezpieczenia W. G. wynosi jedynie 3 lata, 10 miesięcy i 29 dni, w tym okres składkowy 2 lata 9 miesięcy i 7 dni, okres nieskładkowy 11 miesięcy 2 dni tj. 1/3 okresu składkowego. Łączny okres składkowy ubezpieczonego zgromadzony na przestrzeni całego życia wynosi 28 lat, 7 miesięcy i 12 dni.

Zaskarżoną decyzją organu rentowego z dnia 13.03.2013, znak (...), odmówiono ubezpieczonemu W. G. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ ubezpieczony nie wykazał wymaganego stażu pracy uprawniającego jego do przyznania świadczenia.

Dowód: wniosek – k. 1 – 2 akt rentowych ZUS, orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 14.02.2013 r. – k. 37 akt rentowych ZUS, karta przebiegu zatrudnienia – k. 40 – 40 v. akt rentowych ZUS, dane o okresach zatrudnienia – k. 42 – 44 akt rentowych ZUS, zaskarżona decyzja z dnia 13.03.2013 r. – k. 45 akt rentowych ZUS

W okresie od 25.10.2006 r. do 28.02.2009 r. ubezpieczony W. G. nie został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z żadnego tytułu.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 30.06.2006 r., w sprawie P 231/05 W. G. został przywrócony do pracy w pozwanej (...) Spółce z o.o. w W. na poprzednich warunkach. Nadto Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy kwotę 1.681,28 zł pod warunkiem zgłoszenia gotowości do jej podjęcia w terminie 7 dni od daty uprawomocnienia się przedmiotowego orzeczenia. Powyższy wyrok uprawomocnił się z dniem 12.10.2006 r.

W. G. zgłosił gotowość do podjęcia pracy u pracodawcy w ustawowym terminie – 7 dni od uprawomocnienia się wyroku przywracającego do pracy.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 07.04.2009 r., w sprawie sygn. akt P 153/08, Sąd Rejonowy w Słupsku zasądził od pozwanego (...) Spółki z o.o. z siedzibą w W. na rzecz powoda W. G. kwotę 29.200,55 zł tytułem wynagrodzenia za gotowość do wykonywania pracy w okresie od dnia 25.10.2006 r. do 28.02.2009 r. z ustawowymi odsetkami oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.000 zł tytułem odszkodowania za szkodę spowodowaną przez pozwanego nie dopuszczeniem powoda do pracy na poprzednich warunkach. Nadto w pkt 3 wyroku oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 30.06.2006 r., w sprawie P 231/05 – k. 239 akt P 231/05, wyrok Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 07.04.2009 r., w sprawie P 153/08 – k. 234 – 235 akt P 153/08, uzasadnienie wyroku w sprawie P 153/08 – k. 244 – 270 akt P 153/08, wyrok Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 30.10.2009 r, w sprawie V Pa 30/09 , wraz z jego pisemnym uzasadnieniem – k. 297 akt P 153/08 oraz k.304 – 317 akt P 153/08, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11.08.2010 r., w sprawie II PK 74/10 – k. 350 – 354 akt P 153/08

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego W. G. nie zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie roszczenie ubezpieczonego podlegało rozstrzygnięciu w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. nr 153 poz. 1227 ze zm.)

Stosownie do art. 57 ust 1 cytowanej ustawy renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

1) jest niezdolny do pracy,

2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy,

3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b), pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a), pkt 10 lit. a), pkt 11-12, 13 lit. a), pkt 14 lit a) i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-4, 5 lit. a), pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Z kolei w myśl art. 58 ust.1-3 powyższej ustawy warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej:

1) 1 rok - jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat;

2) 2 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat;

3) 3 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat;

4) 4 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat;

5) 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat.

Stosownie do ust. 2 art. 58 okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej.

Zgodnie z ust. 4 dodanym przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2011 r zmieniającej ustawę o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 08 września 2011 r. Nr 11.187.1112) przepisu ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Innymi słowy prawo do renty z pominięciem wymaganego okresu pięciu lat o którym mowa w art. 58 ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Warunek wymieniony w pkt 1 art. 57 ust 1 jest spełniony wówczas, gdy osoba ubiegająca się o rentę całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu – art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z art. 12 ust. 2 i 3 cytowanej ustawy całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, zaś przez częściowo niezdolną do pracy należy rozumieć osobę, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowań co do odzyskania zdolności do pracy zastosowanie znajduje art. 13 ust. 1 powyższej ustawy, który nakazuje uwzględniać

1) stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji,

2) możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Odpowiednie zastosowanie przy ocenie niezdolności do pracy zarobkowej mają też stosownie do art. 194 ustawy o emeryturach i rentach z FUS – przepisy § 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz. U. Nr 273, poz. 2711), czyli charakter i stopień naruszenia sprawności organizmu oraz rokowania odzyskania zdolności do pracy. Treść powołanych przepisów obliguje do tego, aby niezdolność do pracy rozpatrywać indywidualnie w odniesieniu do konkretnej osoby, przy uwzględnieniu jej stanów chorobowych, wieku, kwalifikacji.

Tak więc ocena niezdolności do pracy przebiega zatem w dwu płaszczyznach: medycznej (biologicznej), gdzie brany jest pod uwagę charakter i przebieg procesów chorobowych oraz ich wpływ na stan czynnościowy organizmu, sprawność psychofizyczną organizmu i stopień przystosowania organizmu do ubytków anatomicznych, kalectwa, skutków choroby, a także socjalnej (ekonomicznej), na której uwzględnia się posiadane kwalifikacje, wiek, zawód, wykonywane czynności i warunki pracy oraz możliwość dalszego wykonywania pracy zarobkowej, a także możliwość przywrócenia zdolności do pracy przez leczenie i rehabilitację lub przekwalifikowanie zawodowe.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia czy ubezpieczony W. G. posiada wymagany staż pracy uprawniający jego do otrzymania renty z tytułu niezdolności do pracy. Lekarz Orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 14.02.2013 r. uznał ubezpiezonego za okresowo częściowo niezdolnego do pracy do 28.02.2014 r.

Nie budzi wątpliwości Sądu, że w dziesięcioleciu bezpośrednio poprzedzającym powstanie niezdolności do pracy tj. od 01.02.2003 r. do 31.01.2013 r. ubezpieczony posiada udokumentowany okres ubezpieczenia w wymiarze 3 lat, 8 miesięcy i 9 dni. Nie posiada on wymaganego 5 – cio letniego okresu ubezpieczenia również w dziesięcioleciu poprzedzającym bezpośrednio złożenie wniosku rentowego. W okresie od 01.12.2002 r. do 30.11.2012 r. okres ubezpieczenia W. G. wynosi jedynie 3 lata, 10 miesięcy i 29 dni. Łączny okres składkowy ubezpiezonego zgromadzony na przestrzeni całego życia wynosi 28 lat, 7 miesięcy i 12 dni.

W toku postępowania ubezpieczony domagał się doliczenia do stażu pracy okresu od 25.10.2006 r. do 28.02.2009 r.

W spornym okresie W. G. nie został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z żadnego tytułu.

Bezspornym jest, że prawomocnym wyrokiem z dnia 07.04.2009 r., w sprawie sygn. akt P 153/08, Sąd Rejonowy w Słupsku zasądził od pozwanego (...) Spółki z o.o. z siedzibą w W. na rzecz powoda W. G. kwotę 29.200,55 zł tytułem wynagrodzenia za gotowość do wykonywania pracy w okresie od dnia 25.10.2006 r. do 28.02.2009 r. z ustawowymi odsetkami oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.000 zł tytułem odszkodowania za szkodę spowodowaną przez pozwanego nie dopuszczeniem powoda do pracy na poprzednich warunkach. Nadto w pkt 3 wyroku oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

W toku postępowania ubezpieczony powoływał się na przepis art. 51 Kodeksu Pracy zgodnie z którym pracownikowi, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, wlicza się do okresu zatrudnienia okres pozostawania bez pracy, za który przyznano wynagrodzenie. Okresu pozostawania bez pracy, za który nie przyznano wynagrodzenia, nie uważa się za przerwę w zatrudnieniu, pociągającą za sobą utratę uprawnień uzależnionych od nieprzerwanego zatrudnienia. Natomiast pracownikowi, któremu przyznano odszkodowanie, wlicza się do okresu zatrudnienia okres pozostawania bez pracy, odpowiadający okresowi, za który przyznano odszkodowanie.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 16.06.2011 r., w sprawie I PK 272/10, Sąd Najwyższy podniósł, że „okres pozostawania bez pracy”, o którym mowa w art. 51 § 1 k.p. (i art. 57 § 4 k.p. w odniesieniu do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia), jest okresem nieświadczenia pracy u pracodawcy, który dokonał wypowiedzenia niezgodnie z

prawem. Okres ten nie jest okresem zatrudnienia ani okresem uznawanym za okres zatrudnienia, lecz jedynie podlega wliczeniu do okresu zatrudnienia.

W ocenie Sądu powyższy przepis nie ma zastosowania do ubezpieczonego, bowiem ubezpieczony faktycznie nie podjął pracy w wyniku przywrócenia jego do pracy na podstawie prawomocnego wyroku.

Na płaszczyźnie prawa ubezpieczeń społecznych do zaliczenia określonych okresów do okresów składkowych lub nieskładkowych znaczenie ma regulacja zawarta w art. 6 i 7 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z treścią art. 6 ust 5 ustawy za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. niewykonywania pracy po ustaniu zatrudnienia, jeżeli za te okresy na podstawie przepisów Kodeksu pracy zostało wypłacone wynagrodzenie lub odszkodowanie. Natomiast w myśl art 7 ust 3 ustawy Okresami nieskładkowymi są okresy niewykonywania pracy po ustaniu zatrudnienia, jeżeli za te okresy, na podstawie przepisów Kodeksu pracy, zostało wypłacone odszkodowanie. Chodzi tu o sytuację wypłaty odszkodowania na podstawie art. 45 lub 56 k.p. w związku z nieuzasadnionym lub niezgodnym z prawem wypowiedzeniem (rozwiązaniem bez wypowiedzenia) umowy o pracę. Okresy pozostawania bez pracy, za które przyznano odszkodowanie, wlicza się do okresu zatrudnienia (art. 51 § 2 i art. 61 k.p.), a tym samym do okresu ubezpieczenia. Przepisy te stosuje się odpowiednio do ustania innych stosunków pracy. Na uwagę zasługuje tu też relacja omawianego przepisu do art. 6 ust. 2 pkt 5, którego brzmienie (dodaje się tu słowo "wynagrodzenie") jest niemal identyczne z treścią art. 7 pkt 3. Trzeba więc stwierdzić, że: po pierwsze - okresy niewykonywania pracy po ustaniu zatrudnienia, za które wypłacono odszkodowanie (oraz wynagrodzenie w razie przywrócenia do pracy, w tym na podstawie art. 10 ust. 2 dekretu z dnia 18 stycznia 1956 r. o ograniczeniu dopuszczalności rozwiązywania umów o pracę bez wypowiedzenia oraz o zabezpieczeniu ciągłości pracy, Dz. U. Nr 2, poz. 11 - zob. wyrok SA w Katowicach z dnia 27 listopada 2007 r., III AUa 916/07, Biul. SAKa 2008, nr 3) traktuje się jak okresy składkowe do dnia 14 listopada 1991 r. i po drugie - od dnia 15 listopada 1991 r. okresy te są okresami nieskładkowymi (vide: Komentarz ABC 2009 r. do art. 7 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Kamil Antonów).

W ocenie Sądu sporny okres zatrudnienia W. G. od 25.10.2006 r. do 28.02.2009 r. może zostać w niniejszej sprawie doliczony do stażu pracy i uznany jako okres nieskładkowy, bowiem przypada po dniu 15.11.1991 r.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

Organ rentowy w sposób prawidłowy ustalił, że w okresie od 01.12.2002 r. do 30.11.2012 r. okres ubezpieczenia W. G. wynosi jedynie 3 lata, 10 miesięcy i 29 dni, w tym okres składkowy 2 lata 9 miesięcy i 7 dni, okres nieskładkowy 11 miesięcy 2 dni tj. 1/3 okresu składkowego, czyli okres nieskładkowy został ubezpieczonemu doliczony już przed organem rentowym w maksymalnej wysokości.

Sąd uznał, że nawet doliczenie dłuższych okresów nieskładkowych nie jest możliwe, bowiem w świetle regulacji zawartej w art. 5 ust 2 ustawy i tak nie zmieni to wymagania udowodnienia przez ubezpieczonego W. G. 5 lat w 10 – leciu poprzedzającym dzień zgłoszeniem wniosku o rentę lub powstania niezdolności do pracy, skoro do tych okresów doliczono już maksymalny okres nieskładkowy.

Na marginesie ubolewać należy nad rażąco niewłaściwym zachowaniem pracodawcy ubezpieczonego w ocenie Sądu Okręgowego rozpoznającego niniejszą sprawę, jednakże okoliczności te nie mogą stanowić podstawy do przyznania ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Zarówno w doktrynie prawa, jak i w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego wyjaśniano, że art. 5 kodeksu cywilnego nie ma zastosowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń i zaopatrzeń społecznych. Podstawą świadczeń emerytalno-rentowych mogą być tylko przepisy prawa, a nie zasady współżycia społecznego (por. wyrok z

dnia 12 marca 1997 r. II UKN 37/97 OSNAPiUS 1998/1 poz. 20). Podobny pogląd Sąd Najwyższy wyraził w wyroku z dnia 19 czerwca 1986 r. II URN 96/86 (Służba Pracownicza 1987/3).

Z tych racji natury faktycznej i prawnej Sąd uznając odwołanie ubezpieczonego jako niezasadne na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt I sentencji.

Na podstawie art. 102 kpc, Sąd nie obciążył ubezpieczonego kosztami procesu, o czym orzeczono w punkcie II sentencji. Zdaniem Sądu Okręgowego za nieuzasadnione należy uznać obciążenie ubezpieczonego kosztami procesu.

Zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej) ubezpieczonego. Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego (tak: SN w postanowieniu 1974.01.14 II CZ 223/73 LEX nr 7379). Również SN w postanowieniu 1966.06.28 I CR 372/65 LEX nr 6011 wywiódł, że stosownie do art. 102 k.p.c. w przypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może nie obciążać strony przegrywającej kosztami procesu. Kodeks nie określa bliżej pojęcia "Wypadki szczególne", pozostawiając rozwiązanie tego zagadnienia praktyce sądowej. Jednakże brak jakichkolwiek ograniczeń wyliczonych choćby przykładowo wskazuje na intencję ustawodawcy szerokiego pojmowania zakresu tego terminu.

W przedmiotowej sprawie Sąd uznał, że zachodzą przesłanki do zastosowania art. 102 k.p.c., albowiem ubezpieczony działał w procesie w przeświadczeniu słuszności swych żądań.

Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20.12.1979 r., II PR 78/79, OSPiKA 1980, nr 11, poz. 196. Ponadto przy uwzględnieniu sytuacji majątkowej ubezpieczonego, sprzecznym z zasadami współzycia społecznego byłoby obciążanie jego kosztami procesu – kosztami zastępstwa procesowego.